

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35699
Nom: Estudis lingüístics en llengua italiana 2
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1008 - G.Lleng.Modern.i Lit.	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	3	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1008 - G.Lleng.Modern.i Lit.	Estudios lingüísticos en lengua B (OB italiano)	OPTATIVA

COORDINACIÓ

CALVO RIGUAL CESAREO LUIS

RESUM

L'assignatura ¿Estudis lingüístics en llengua Italiana 2¿ és una assignatura obligatòria de 6 crèdits de la matèria ¿Estudis lingüístics en llengua italiana¿ del tercer curs del Major d'Italià del Grau en Llengües Modernes i les seves Literatures. En aquesta matèria s'inclouen també les assignatures ¿Estudis lingüístics en llengua Italiana 1¿ i ¿Estudis lingüístics en llengua Italiana 3¿, programades per al tercer i el quart curs del Major d'Italià respectivament.

Aquesta matèria aporta una descripció científica d'aspectes de la llengua italiana des de diverses perspectives lingüístiques, al mateix temps que reforça les competències comunicatives en la llengua italiana.

En el context de la matèria, aquesta assignatura té com a objectiu l'estudi de la gramàtica històrica i la història de la llengua italianes. Així doncs, l'objectiu general de l'assignatura és conèixer i comprendre l'evolució històrica de la llengua italiana tant en si mateixa com en relació amb la història cultural i literària, així com relacionar aquesta evolució amb la situació lingüística actual.

A més, s'introduirà la metodologia d'anàlisi i comentari lingüístic-històric de textos italians de diverses èpoques.

CONEXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

Com s'ha indicat l'assignatura es relaciona amb ¿Estudis lingüístics en llengua italiana 1¿ centrada en l'estudi de la variació lingüística que s'imparteix en el primer quadrimestre i s'estudia prèviament a l'assignatura ¿Estudis lingüístics en llengua Italiana 3¿, de 4t curs, centrada en l'estudi avançat d'aspectes gramaticals.

Aquesta assignatura s'imparteix en llengua italiana. És recomanable el coneixement de la llengua italiana equivalent al nivell B1.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Adaptar-se a diferents entorns de treball en l'àmbit de les llengües modernes i les seues literatures.

Aplicar criteris de qualitat en el treball en l'àmbit de les llengües modernes i les seues literatures.

Aplicar tecnologies de la informació i la comunicació, eines informàtiques, locals o en xarxa en l'àmbit de les llengua modernes i les seues literatures.

Conèixer els diferents tipus de variació lingüística en una llengua estrangera i reconèixer-los en els seus textos.

Conèixer i aplicar les tècniques i mètodes d'anàlisi de textos no literaris en llengua estrangera.

Conèixer l'evolució històrica interna i externa d'una llengua estrangera per a descriure científicament la seua evolució i comprendre els seus textos no contemporanis.

Conèixer la gramàtica i desenvolupar les competències comunicatives en llengua(es) estrangera (es).

Demostrar un compromís ètic en l'àmbit filològic, centrant-se en aspectes tals com la igualtat de gèneres, la igualtat d'oportunitats, els valors de la cultura de la pau i els valors democràtics i els problemes mediambientals i de sostenibilitat així com el coneixement i l'apreciació de la diversitat lingüística i la multiculturalidad.

Descriure científicament una llengua estrangera aplicant els coneixements de la seua gramàtica.

Elaborar textos de diferents tipus en llengua estrangera amb correcció estilística i gramatical.

Localitzar, manejar i sintetitzar informació bibliogràfica, sobre diversos suports, local o en xarxa, en l'àrea de les llengües modernes i les seues literatures.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

Treballar en equip en entorns relacionats amb les llengües modernes i les seues literatures.

Treballar i aprendre de manera autònoma i planificar i gestionar el temps de treball.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció a l'estudi de la història de la llengua italiana

Introducció a l'estudi de la història de la llengua italiana i al comentari històrico-lingüístic de textos: línees generals, metodologia, conceptes i terminologia.

2. Gramàtica històrica de la llengua italiana

Introducció a l'estudi de l'evolució de la llengua italiana des del llatí vulgar: fonètica, morfosintaxi, lèxic.

3. Història de la llengua italiana:

Estudi de les principals etapes històriques que han marcat el naixement i el desenvolupament social de la llengua italiana, des de l'època dels orígens fins a l'actualitat, amb una atenció especial als següents moments, autors i textos (sense perdre de vista la resta):

- L'aparició dels 'volgari' italians: els primers textos
- Dante Alighieri, Giovanni Boccaccio i la fortuna del 'volgare' florentí
- Pietro Bembo, la normativització de l'italià literari, l'inici de la 'Questione della lingua'
- L'Accademia della Crusca i el 'Vocabolario'.

- Alessandro Manzoni: naixement de l'italià modern.
- La llengua italiana a la Unificació d'Itàlia: la polèmica Ascoli-Manzoni
- Història lingüística de la Itàlia unida.

Estos continguts serviran per a aconseguir els següents Resultats d'Aprenentatge:

1. Saber aplicar la perspectiva diacrònica en els estudis lingüístics en llengua italiana.
2. Competència per llegir i analitzar textos en llengua italiana de segles passats.
3. Increment de la capacitat per a desenvolupar per escrit i exposar en llengua italiana una reflexió crítica i sintètica sobre aspectes diversos dels estudis lingüístics en llengua italiana.
4. Reforç de les competències comunicatives en llengua italiana.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	45,00
Seminari	15,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	30,00
Estudi i treball autònom	20,00
Preparació de classes	20,00
Preparació d'activitats d'avaluació	20,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

Excepte els dos primers temes introductoris, la resta s'estudiarà des d'una perspectiva cronològica mitjançant la lectura en classe dels textos fonamentals, lectures obligatòries, de cada període combinada amb l'exposició de les reflexions que els alumnes hagin realitzat individualment sobre aquests textos i sobre els capítols dels manuals teòrics que la professora anirà indicant. Cada període s'estudiarà des del punt de vista històric i des del de l'estat gramatical de la llengua.

Classes teòriques: Les classes teòriques se centraran en l'explicació de la professora de les qüestions lingüístiques i històriques relatives a cada tema. Es completaran amb exposicions orals per part dels alumnes sobre les lectures obligatòries relacionades amb la teoria explicada.

Classes pràctiques: Les classes pràctiques consistiran en l'explicació i aplicació de la metodologia d'anàlisi lingüística-històrica de textos de diverses èpoques. Les classes pràctiques serviran per a estudiar la realitat lingüística de cada època. La primera anàlisi la realitzarà la professora per a després deixar pas a als alumnes que realitzaran les anàlisis dels següents textos. Els textos d'anàlisi els proporcionarà la professora.

Aquesta assignatura participa en el projecte d'innovació SLATES (Grup consolidat: GCID23_2575656).

Aquesta assignatura té en compte especialment el ODS 5, i, en concret, contribueix a "posar fi a totes les formes de discriminació contra totes les dones i les nenes a tot el món".

AVALUACIÓ

L'avaluació constarà de 4 parts:

- a. Participació i exposicions actives a classe sobre problemes plantejats pel professor (10%).
- b. Un comentari lingüístic i històric d'un text proporcionat pel professor (30%).
- c. Una exposició oral sobre qüestions relatives a la història cultural i literària de la llengua italiana. El tema es decidirà de comú acord amb el professor (20%).
- d. Examen escrit sobre continguts teòrics (40%).

La data límit de lliurament del comentari serà el darrer dia de classe.

La data de les exposicions orals es fixarà de comú acord amb el professor.

Per aprovar el conjunt de l'assignatura cal assolir almenys l'aprobat (5) a les parts b. (comentari lingüístic-històric), c. (exposició oral) i d. (examen escrit). En cas contrari, es guardaran a l'estudiant les notes de les parts aprovades fins a la segona convocatòria.

Totes les proves es desenvoluparan en llengua italiana. S'avaluarà també la correcció i l'adequació lingüística, tenint en compte el nivell (B2).

L'honestedat intel·lectual és vital a les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en què es faci ús de col·laboració fraudulenta o composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT

o altres).

BIBLIOGRAFIA

Gramàtica històrica:

- D'Achille, Paolo. Breve grammatica storica dell'italiano. Roma, Carocci, 2009.
- Patota, Giuseppe. Nuovi lineamenti di grammatica storica dell'italiano. Bologna, Il Mulino, 2002.
- Serianni, Luca. Appunti di grammatica storica italiana. Roma, Bulzoni, 1991. Renzi, Lorenzo - Andreose, Alvise, Manuale di linguistica e filologia romanza. Il Mulino, 2009
- Tekavcic, Pavao. Grammatica storica dell'italiano. Bologna, Il Mulino, 1972, 3 vols.

Historia de la llengua:

- Bruni, Francesco, L'italiano letterario nella storia. Bologna, Il Mulino, 2002.
- Coletti, Vittorio. Storia dell'italiano letterario. Torino, Einaudi, 1993 (ed. riveduta: 2022), Collana di «Storia della lingua italiana». Bologna, il Mulino.
- De Mauro, Tullio, Storia linguistica dell'Italia unita. Bari, Laterza, 1963.
- Marazzini, Claudio, La lingua italiana. Profilo storico, Bologna, Il Mulino, 1994 (2ª ed., 2002).
- Marazzini, Claudio, La storia della lingua italiana attraverso i testi, Bologna, il Mulino, 2006.
- Migliorini, Bruno, Storia della lingua italiana, Milano, Bompiani, 1960.
- Scarpa, Raffaella. La questione della lingua: antologia di testi da Dante a oggi. Roma, Carocci, 2012.
- Serianni, Luca e Pietro Trifone. Storia della lingua italiana. Torino, Einaudi, 1993-1994, 3 vols.
- Tesi, Riccardo, Storia dell'italiano. La formazione della lingua comune dalle fasi inizia al Rinascimento, Bologna, Zanichelli, 2007 (2ª ed.).

Instrumentals:

- Accademia della Crusca. Stazione di ricerca lessicografica del VoDIM (Vocabolario Dinamico dell'Italiano). URL: <https://www.stazionelessicografica.it>
- Istituto Opera del Vocabolario Italiano. Corpus OVI dell'Italiano antico. URL: <http://www.oivi.cnr.it>
- Istituto Opera del Vocabolario Italiano. Tesoro della Lingua Italiana delle Origini (TLIO). URL: <http://tlio.oivi.cnr.it/TLIO/>
- Battaglia, Salvatore (ed.). Grande Dizionario della Lingua Italiana. Roma, UTET, 1961-2002. URL: <https://www.gdli.it>
- Cortelazzo, Manlio - Zolli, Paolo. Il nuovo etimologico: DELI-dizionario etimologico della lingua italiana, Bologna, Zanichelli, 2003 (5ª ed.).
- Rohlfs, Gerhard, Grammatica storica della lingua italiana e dei suoi dialetti. Torino, Einaudi, 1966, 3 vols.